

MALMÖ HÖGSKOLA

Malmö högskola / Gemensam förvaltning

Jens Sjölander

Projektkoordinator samhälls-entreprenörskap/social
innovation

PM

2012-01-17

Malmö högskola
Projektkoordinator
Jens Sjölander
Matrosg 1
211 18 Malmö
Sverige

Forskning på Malmö högskola med koppling till social innovation och samhälls-entreprenörskap (SEI)

Bakgrund och syfte

Malmö högskola beviljades 2005 pengar från KK-stiftelsen i syfte att bygga upp en mötesplats för aktörer verksamma inom området samhälls-entreprenörskap och social innovation (SEI)¹. På Mötesplatsen exponeras aktörer, projekt och satsningar inom området SEI och som ett led i Malmö högskolas ambition att stärka sin roll inom detta område beslutades det att en inventering skulle göras över forskning och forskare verksamma inom fältet. Denna rapport utgör resultat av denna inventering. Inventeringen utgör ett led i Malmö högskolas ambition att genom nya forskningsansatser och samarbeten såväl inom högskolan som med det omgivande samhället visa på hur forskningsresultat på olika sätt kan spridas, nyttjas och tillföra värde för samhället. Ytterst handlar det om att stärka högskolans samverkansuppdrag så att innovativa lösningar inom för samhället angelägna områden kan stödjas och uppstå. Sammanställningen utgör ett första försök att fånga ett framväxande forskningsfält om samhälls-entreprenörskap och social innovation på Malmö högskola och kan även tjäna som utgångspunkt för en vidare dialog inom högskolan om vad samhälls-entreprenörskap och social innovation är och inte är, vilken forskning som vi har inom fältet samt peka på ev. kunskapsluckor

Kort begreppslig perspektivering

Inventeringen avser skapa en bild över forskning som bedrivs vid Malmö högskola inom SEI. Vad avser dessa begrepp? En första uppenbar observation är att SEI avser två olika begrepp med delvis olika innebörd och såväl entreprenörskapsbegreppet som dess sociala prefix samt innovationsbegreppet är samtliga begrepp präglade av mångtydighet och olika tolkningar. Denna text ämnar inte närmare studera dessa olika definitioner och tolkningar och de skillnader de innefattar utan vill bara peka på några huvudsakliga skiljelinjer i synen på begreppen.

Entreprenörskapsbegreppet kan förstås i en amerikansk och en kontinentaleuropeisk kontext. Medan entreprenörskap i en anglo-amerikansk kontext har ett tydligare fokus på företag och företagsamhet har det kontinentaleuropeiska synsättet mer handlat om entreprenören som förändrings- och skapelseagent (Palmås 2008). Där den angloamerikanska traditionen mer betonat den individuella entreprenören och företagets förmåga att generera ekonomisk vinst till godo för samhället har den kontinentaleuropeiska traditionen mer fokuserat på aktörer som föreningar, kooperativ och stiftelser och snarare än ekonomiska värden betonat värden som delaktighet, ömsesidighet och inflytande. Idag förs även diskussioner om det inte också går att tala om en särskild skandinavisk tradition beträffande detta begrepps innehåll och gränser. Även om samhälls-entreprenörskapsbegreppet i en svensk kontext kan framstå som nytt har företeelsen som sådan troligtvis existerat tidigare, om än inom annan begreppsram. Även innovationsbegreppet är mångtydigt. Innovation kan ses både som en process och som ett mål (Phills & Deglamer & Miller 2008). Medan den processorienterade forskningen ser på hur faktorer som kreativitet och lärande och organisatorisk kontext påverkar hur innovationer skapas intresserar sig den målorienterade forskningen mer för innovationer som produkter och tjänster, hur de tagits fram och får spridning (ibid.).

¹ <http://www.samhallsentreprenor.se>

Tillvägagångssätt

I syfte att i detta skede inte utesluta relevanta forskare har en bred och öppen hållning intagits till vilka forskare som kommit att tas med i inventeringen. Arbetet har således medvetet inte utgått från en tydlig definition. Såväl exempel på forskare som forskar eller har forskat om SEI som forskare vars resultat skulle kunna komma till uttryck i form ny forskning eller tjänst/produkt kopplad till SEI ingår i inventeringen. Kartläggningen omfattar således: forskning om SEI i strikt betydelse där dessa begrepp används, forskning om SEI i en bred betydelse där oftast andra begrepp än just samhälls-entreprenörskap och social innovation används, samt forskning för SEI (forskning vars resultat av en samhälls-entreprenör, i syfte att möta en samhällsutmaning, skulle kunna lanseras som en social innovation).

Följande tillvägagångssätt har använts:

- Samtal med på förhand kända personer som i sin tur rekommenderat kontakter med andra personer (snöbollsmetoden)
- Sökningar på Malmö högskolas hemsida
- Sökningar i Muep efter strategiskt valda nyckelord

Sökningar i Muep har gjorts på kärnbegreppen SEI samt på nyckelord som skulle kunna kopplas till begreppen samhälls-entreprenörskap och social innovation. Sökningar har ofta gjorts med både engelska och svenska nyckelord och kombinationssökningar har gjorts så att t. ex ”arbete” kombinerats med ”integration”. Urval av forskare till den slutliga listan har i huvudsak gjorts utifrån artiklarnas innehåll samt antal publicerade artiklar. Oftast har endast artiklarnas rubriknamn samt abstracts varit vägledande för urvalet av forskare.

En uppenbar svårighet med sökningar av detta slag är att det är forskarna själva som väljer nyckelord för sina publiceringar och att olika nyckelord används allt efter forskarens forskningstradition och forskningsintresse.

En annan begränsning med detta tillvägagångssätt är uppenbar: Det kan finnas forskare som använt sig av andra nyckelord än de som använts i denna inventering och det kan finnas forskare aktiva inom fältet med få eller inga publikationer alls redovisade i Muep. En svårighet är även den mångfald av definitioner som förekommer beträffande samhälls-entreprenörskap och social innovation, begrepp som står på olik såväl teoretisk som normativ grund. De resultat som framkommer säger heller inte något om i vilken omfattning forskning inom området bedrivs idag.

Resultatredovisning

Urval av forskare gjordes genom sökningar i Muep. Som ovan framgått gjordes även sökningar i Muep på andra ord som kan kopplas till begreppen samhälls-entreprenörskap och social innovation. Sökningarna med tillägg för de forskare som från början identifierats som tillhörande detta fält resulterade i en lista med runt 100 namn. Denna lista mailades sedan ut till forskarna som ombads ange sin forskning inom området samt ange om fler namn borde läggas till på listan. Totalt mottogs 17 svar

varav några innehåll förslag på fler forskare som borde omfattas av inventeringen. Listan innehåller i dagsläget 121 namn och har följande spridning med avseende på Malmö högskolas fakulteter:

Fakultet	Antal forskare
Kultur och Samhälle (KS)	48
Lärande och Samhälle (LS)	38
Hälsa och Samhälle (HS)	28
Teknik och Samhälle (TS)	6
Odontologiska fakulteten (OD)	1

Flest forskarnamn återfinns på KS följt av LS och HS. Detta är helt i linje med de forskningsmiljöer som pekades ut i ansökan till KK-stiftelsens utlysning om en nationell mötesplats för samhälls-entreprenörskap och social innovation (ansökan KK-stiftelsen). I ansökan pekades i synnerhet Urbana studier samt Medea ut som starka miljöer för forskning relaterat till samhälls-entreprenörskap och social innovation, en bild som denna kartläggning kan bekräfta. 22 av forskarna är knutna till Urbana studier, 13 till K3 varav tolv är knutna till Medea. De övriga återfinns på Globala politiska studier (GPS), Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare (MIM), Institutionen för språk, migration och samhälle (SMS) samt Centrum för tillämpad arbetslivsforskning (CTA). På Urbana studier bedrivs bl.a. forskning om stadsutveckling, organisation och ledarskap, krishantering samt hållbara energisystem.

Intressant att notera är den akademiska heterogenitet som finns hos gruppen urbanforskare där väldigt få delar samma akademiska hemvist. Detta skapar i sin tur goda förutsättningar för innovativa och tvärvetenskapliga forskningsansatser. På GPS har de flesta forskare i denna inventering sin hemvist i statsvetenskapen med studier om policyprocesser i offentliga organisationer. För närvarande är dessa tre forskare involverade i ett europeiskt forskningsprojekt om hållbar kläddesign där de särskilt studerar policyramverket bakom detta begrepp. Värt att notera i detta sammanhang är även utvärderargruppen, en grupp som är en viktig aktör i gränslandet mellan forskning och praktik och organisatoriskt är knutet till CTA. Dessa namn ingår dock inte i denna kartläggning då huvudfokus legat på forskare kopplade till SEI. Sannolikhet sker dock en stor del av den kunskapsöverföring mellan forskning och samhället som stödjer sociala innovationer ofta i form av utvärdering och följeforskning.

På LS är tolv forskare knutna till Idrottsvetenskap och resterande i princip till utbildningsvetenskap, även detta i huvudsak i linje med KK-ansökan där forskning vid idrotts- och fritidsvetenskap särskilt pekades ut som ett av Malmö högskolas profilområden (KK-ansökan). På Idrottsvetenskapen finns fem idrottsforskare vars forskning kretsar kring idrottsrörelsen som arena och aktör för teman som ledarskap, socialisation och integration. En del av denna forskning handlar om idrottsrörelsen som en aktör i det civila samhället och lyfter frågor om det civila samhällets roll och funktion i samhället. Det civila samhällets roll i samhället förändras och orienterar sig i ökad omfattning mot såväl den politiska (offentliga) som den ekonomiska arenan (marknaden). Från politiskt håll lyfts förväntningar på att det civila samhället skall ta sig an och lösa diverse samhällsproblem och motsvarande diskussioner och förväntningar uppstår ofta när samhälls-entreprenörer och sociala innovatörer kommer på tal.

Forskare vid HS med forskning kopplad till området kommer främst från socialt arbete (21) men även folkhälsovetenskap och omvårdnadsvetenskap finns representerad. Exempel på forskning som kan kopplas till SEI är forskning om äldre och funktionsförhinder samt forskning som kan kopplas till diverse välfärdsrelaterade problemställningar. Framträdande teman berör hälsa, integration, ”empowerment” och delaktighet. Liksom på Urbana studier och Medea bedrivs här forskning med ett starkt brukarfokus och brukarmedverkan. Denna forskningsansats ter sig särskilt intressant när det gäller området tjänsteinnovation: Hur ser brukarna på morgondagens välfärdssektors omfattning och innehåll? Det bedrivs på HS även intressant forskning om evidensbaserad hälso- och sjukvård där i synnerhet missbruksforskarna positionerat sig som kraftfulla och i media väl synliga förespråkare för en mer forsknings- och evidensbaserad missbruksvård. På OD framkom endast ett forskarnamn men sannolikt hade sökningar på andra begrepp än vad som använts i denna inventering kunnat generera fler forskarnamn som kan relateras till SEI

Sammanfattningsvis bedrivs det på Malmö högskola forskning kopplad till följande områden med koppling till social innovation: stadsutveckling, integration, lärande, hälsa, delaktighet samt organisation och ledarskap. Infallsvinkeln till denna forskning är ofta forskning som bedrivs i nära samarbete med forskningens mottagare så som brukare, klienter, boenden, patienter, kunder eller arbetstagare/arbetsgivare. I det följande kommer de utpekade forskningsområdena ytterligare tematiseras.

Starka forskningsteman kopplade till social innovation

De ovan utpekade forskningsområdena pekar på ett antal övergripande teman med koppling till SEI. Övergripande pekar sammanställningen på följande teman:

- Utbildning för hållbar utveckling
- Delaktighet och hållbar utveckling
- Integration och delaktighet
- Partecipatorisk design och nya medier
- Organisation och ledarskap

Så som det kommer att framgå överlappar temana till viss del varandra.

Sociala innovationer och utbildning för hållbar utveckling

Som ett exempel på forskningsaktivitet som kopplar samman utbildning med hållbar utveckling kan nämnas projektet “NGOs and Higher Education: Working together for Citizenship Education and the Development of Identities” (Hartsmar, Aksit, Moraeus 2008).

Projektet drevs av Nanny Hartsmar på LUT vars forskning kretsar kring barns lärande och lärande som medel för ökad social delaktighet i samhället. I projektet formuleras riktlinjer för hur samverkan mellan NGO och högre utbildning kan utformas, och kan på så vis sägas formulera ”receptet” för en social innovation med potential att reproduceras i andra sammanhang. Ett fokus på utbildning som en förutsättning för hållbar utveckling kopplar även starkt till teman som ”empowerment” eller med en svensk översättning, ”egenmakt”.

Empowermentbegreppet utgör en integrerad del i forskning kring teman som unga och social inklusion (Stigendal 2006), unga och politisk delaktighet som förutsättning för hälsa (Berglund & Andersson & Kihlsten & Tengland & Wemme 2011), socialt arbete i mångkulturella kontexter (Perez 2010), empowerment som grund för handikappforskning (Gullacksen 2010), mer teoretisk forskning om begreppets innehåll och gränser (Tengland 2009) samt partipatorisk design (Ehn 2008) bara för att ta några exempel. Empowerment utgör även en integrerad del av den internationella diskursen om fattigdomsbekämpning och utvecklingspolitik (WHO 2008).

Ett annat exempel på projekt som kopplar utbildning till hållbar utveckling är ”Learning in global settings for sustainable development: local challenges”, ett projekt som gjordes i samarbete med Lunds universitet (Nordén & Anderberg 2010). I projektet studeras ungas deltagande i mastersprogrammet ”The Young Masters Program”. Programmets syfte är att stärka ungdomars kunskap och ansvarstagande för en hållbar utveckling och forskningsprojektets roll var att stödja den fortsatta implementeringen av detta utbildningsprogram.

Social innovation och integration

Malmö högskola har en stark profil när det gäller forskning kring integrationens möjligheter och utmaningar. En stor del av denna forskning, så som t.ex. forskningsprogrammet ”Migrationens utmaningar”, växer fram i samverkan med Malmö Stad och Region Skåne. I Migrationens utmaningar ligger fokus på tillämpad forskning och en ambition att forskningsbaserad kunskap skall ges en förankring ute i verksamheterna. I detta syfte tas bl.a. forskningsfrågorna tas fram i dialog mellan högskola, kommun och region. Denna satsning är ett bra exempel på samverkan mellan akademi och praktik där kommunen bl.a. finansierat en FoU-koordinator med bakgrund i högskolan och med uppdrag att implementera och sprida forskningsresultat från satsningen i verksamheterna. Från detta projekt har ett flertal projekt som kan ses som social innovation lanserats och beforskats så som utvärderingar av hälsoskolan för nyanlända flyktingar (Eriksson-Sjöo & Ekblad 2010) samt Malmös brobyggarverksamhet (Perez 2010). Ett övergripande tema för Migrationens utmaningar är att sprida och utveckla kunskap om hälsa, vård- och omsorg i en mångkulturell kontext.

Andra exempel på forskning med koppling till integration och social innovation är Sarah Johnsdotters utvärdering om Somaliska föreningars funktion som brobyggare (Johnsdotter 2010), samt Ingela Kolfjords studie av ”Hela Malmö”², (Kolfjord 2007). Integrationstemat återkommer inom forskning om äldre där studier av äldrevård- och omsorg kretsar kring etnicitet och det mångkulturella samhällets implikationer för välfärdens kärnverksamheter i form av organisation, ledarskap och personalens kompetenser (Lill 2007 & Schölin 2010).

Integration går även att koppla till den integrering som sker i form av egenorganisering och mobilisering inom det civila samhället där medborgare genom det civila samhällets mobilisering integreras i olika verksamheter. Tydligt kan det ses inom den idrottsvetenskapliga forskning vid högskolan som studerar idrottsrörelsen som aktör för ökad integration och delaktighet i samhället. Verksamheter med ursprung i det civila samhället skapar även möjligheter för uppkomsten av nya sociala samverkansformer och innovationer i syfte att bemöta några av de utmaningar ett samhälle kan stå inför. Ett exempel kopplat

² Projektet handlar om idrottens möjligheter att främja integration och minska brottslighet

till forskning inom detta område utgörs av den forskning vid Urbana studier som studerar riskhantering genom olika former av gräsrotsorganisationer. Projektet ”Beredskap inför 2000-talets kriser” leds av professor Per-Olof Hallin som genom tidigare forskning inom riskhanteringsområdet utvecklat metoder för risk- och sårbarhetsanalyser, den s.k. ”nva-metoden”. Denna forskning handlar tydligt om sociala innovationer genom nya organisationsformer och samverkansformer. Beträffande området entreprenörskap och integration kan det även framhållas en nyligen publicerad studie av Per Brommé, Pieter Bevelander och Henrik Ohlsson som jämför egenföretagande bland invandrar och svenskfödda i Sverige (Brommé & Bevelander & Ohlsson 2011).

Sociala innovationer med fokus på delaktighet och hållbar utveckling

Ett tredje forskningsområde med koppling till sociala innovationer är forskning om medborgerligt deltagande och delaktighet som ett medel för individers hälsa och välbefinnande, empowerment (egenmakt) samt som ett led av beslutsfattande och policyprocesser inom den offentliga sektorn. I Malmö handlar det ofta om delaktighet för hälsa och hållbar stadsplanering. Ett exempel utgörs av projektet ”Delaktighet och hälsa: med ungdomar och beslutsfattare mot hållbara strategier för ökad egenmakt, livskvalitet och jämlikhet i hälsa: ”Delrapport 1: Utgångspunkter för en deltagarbaserad aktionsforskningsansats (Bergh Lund & Andersson & Kihlsten & Tengland & Wemme 2011). I detta projekt skisseras strategier för möten mellan politikens målgrupp, (i detta fall ungdomar) och politiker, med forskarnärvaro. Genom denna struktur möjliggörs mötet mellan a) forskningsbaserad kunskap b) brukarbaserad kunskap c) politisk kunskap, vilket förväntas leda till bättre politiskt fattade politik samt empowerment och förbättrad hälsa hos ungdomar.

Forskningen ansluter till forskning vid Malmö högskola som övergripande handlar om att hitta nya former att öka olika gruppers delaktighet och inflytande i politiken. Ett projekt som kan nämnas i detta sammanhang är ”Se till att lyssna på oss! Malmöbarn diskuterar klimatfrågan utifrån vardagsperspektiv” (Ideland & Malmberg 2010). Detta projekt tillför en utbildningsaspekt i det att barnen genom sitt deltagande ges kunskap och socialiseras till ansvarstagande medborgare i förhållande till teman relaterade till hållbar utveckling.

Ett annat exempel utgörs av delaktighet som en förutsättning för hälsa och välbefinnande. I FOU-rapporten ”Delaktighetsmodellen – en väg mot empowerment” beskriver och studerar handikappforskaren Gullacksen en modell för delaktighet för personer med funktionshinder som implementerats i Fosie Stadsdel 2008 (Gullacksen 2010).

Sociala innovationer och nya medier

Inventeringen ovan pekade på att 12 av de 22 forskare som forskar om social innovation vid Urbana studier har kopplingar till Medea. På Medea bedrivs interaktiv design där användare av mediatjänster involveras i innovationsprocesserna i olika former av Living labs. Medea har även sedan innan Malmö högskolas satsning på social innovation varit en av de miljöer som tydligast profilerat sig inom området social innovation. En del av deras forskning innefattar en kritisk granskning av deltagarprocessernas gränser och möjligheter (Gansing 2007; Ehn 2008). Medea beviljades nyligen 1,6 miljoner av

Tillväxtverket för ett nytt projekt för att genom öppen innovation ta fram nya tjänster inom mediasektorn.

Den forskning som bedrivs vid Medea med fokus på öppen innovation har även likheter med annan forskning vid Malmö högskola, en forskningsansats som kan benämnas participatorisk forskning där medborgargrupper, brukare eller klienter involveras i forskningen i syfte att öka legitimiteten i politiska processer eller få kunskap om olika gruppers synpunkter på en service, tjänst eller produkt. Det finns på Malmö högskola en god grund för en stark forskningsmiljö inriktad på participatorisk forskning kring sociala innovationer inom områden som boende, stadsplanering och välfärdsrelaterade tjänster. Ett exempel på ett sådant projekt är en nyligen utkommen rapport ” Vilka vägar bär till innovation och kreativitet? Högskolans tredje uppgift i ny belysning” (Pehrsson & Dahlbeck 2011). I detta Öresundsprojekt utforskades något som benämns deltagarkultur som beskrivs som ” ett samlingsbegrepp för kulturformer som förutsätter ett aktivt medskapande av samtliga medverkande parter (Andersen-Hoppe 2011). I antologin skriven forskaren Magnus Persson och Per Dahlbeck hur detta projekt pekar på högskolans samverkansuppdrag och på en delvis ny roll, nämligen att ” *befinna sig i spänningsområdet mellan att vara en institution som förväntas att å ena sidan kunna tala om ”vad som gäller” och vad aktuell forskning säger om vad som fungerar i en och å andra sidan förhålla sig till begrepp och samhällliga fenomen på ett kritiskt prövande och förutsättningslöst sätt*”. Enkelt uttryckt handlar det om en ny roll där akademien i ökad utsträckning blir medskapande och utvecklande snarare än ”neutral” och kritiskt granskande.

Denna forskningsansats har likheter med innovationsprocesser generellt och i synnerhet tjänsteinnovation där innovationer skapas genom aktiv deltagande av innovationens tänkta målgrupp (Matthing & Alm 2011).

Social innovation och organisation och ledarskap

Begreppen organisationsförändring och ledarskap genererade många träffar och är båda begrepp med stark koppling till social innovation. Medan träffar relaterade till ledarskap ofta är relaterade till utbildningsvetenskap samt idrotts- och fritidsvetenskap så är organisationsforskning mer jämnt fördelad mellan högskolans olika fakulteter. Forskning inom dessa teman bedrivs på olika håll på högskolan men med en tydlig koppling till centrumbildningarna Centrum för tillämpad arbetslivsforskning (CTA) och Centrum för professionsstudier (CPS).

Ett exempel på ett pågående forskningsprojekt vid CTA kopplar organisation och ledarskap till genus, ”Makten över maten”. Syftet med projektet är att stärka genuskunskapen hos chefer inom livsmedelsindustrin och öka innovationskraften inom dessa organisationer. Projektet beskrivs som ett aktionsforskningsprojekt och ett FoU-projekt där kunskapsutveckling sker i dynamisk samverkan mellan forskning och forskningens objekt, i detta fall cheferna och deras respektive organisationer³. CTA har

³ Projektet leds av Christina Scholten

även varit med och byggt upp forskningsplattformen ”Forskningsplattform Närsjukvård Skåne” vars syfte är att utveckla kunskap och samverkansformer inom Skånes närsjukvård.

Forskning om organisationsfrågor i form av samverkan sker även på enheten för socialt arbete inom områden som missbruksvård (Sjölander & Johnson 2009, Richert 2011), funktionsnedsättning och folkhälsoarbete (Löfgren-Mårtensson, Lotta), kriminologi (Andersson & Mellgren 2008) bara för att ange några exempel. På Global Political Studies bedriver en grupp statsvetare kring Patrik Hall forskning om organisations- och policyförändring. Som ovan framgått är denna forskargrupp även involverade i ett pågående europeiskt projekt om policy för socialt företagande i form av hållbar kläddesign. Det ter sig angeläget att kunskap om organisationsförändring sprids och kommer till användning i implementeringsprocesser hos olika aktörer i det kringliggande samhället.

På högskolan finns även implementeringsforskning inom områden som omvårdnad, hälso- och sjukvård, tandvård och socialt arbete. Denna kunskap torde skapa goda förutsättningar för fler satsningar med fokus på organisationsförändring och implementering inom områden som socialt arbete och vårdvetenskap.

Forskning om samhälls-entreprenörskap och social innovation på Malmö högskola – en preliminär skattning samt slutdiskussion

Inventeringen resulterade i en lista på 121 forskare som genom sin publicering och verksamhet har potential att kunna kopplas till forskning om samhälls-entreprenörskap och social innovation⁴. Säkert är dock inte om alla dessa forskare skulle vilja rubricera sin forskning enligt denna terminologi eller i dagsläget är verksamma inom detta forskningsområde. På grundval av inventeringen och för att undvika orimliga skattningar leder en preliminär uppskattning till att det vid högskolan kan finnas en potential på omkring 70 forskare verksamma inom ett forskningsområde som skulle kunna relateras till SEI.

Flertalet verkar snarare inom området social innovation än samhälls-entreprenörskap och endast ett fåtal använder i dagsläget denna terminologi. Denna uppskattning måste dock beläggas och verifieras av forskarna själva och ett första steg blir således att de forskare som identifierats på denna lista bjuds in för en forskarträff för vidare diskussioner kring detta vid högskolan framväxande forskningsfält. Denna träff bör rimligtvis kunna leda fram till att ett antal profiler och strategier för högskolans forskning och forskningsaktiviteter inom området SEI.

Det finns säkerligen vid högskolan fler forskare verksamma inom SEI något följande svar antyder:

”Jag har gått igenom dessa dock och ser att det finns stora brister när det gäller forskningen inom mitt område som till stor del är fältforskning ofta som sociala innovationer. Jag har sänt detta vidare till kollegan X som kan se över vår del (X fanns t.ex. inte med på listan). Min personliga uppfattning är att ni borde ha en kontaktperson på varje område för detta arbete som kan se till att ni verkligen får kontakt med alla som kan vara intresserade av att finnas med i sådan inventering. Då skulle inventeringen också lättare kunna hållas aktuell”.

En annan respondents kommentar illustrerar en viktig fråga som följt denna kartläggning:

”Skulle jag kunna få en kort beskrivning/definition av vad som innefattas av samhälls-entreprenörskap och social innovation. Det är lite svårt att besvara era frågor annars”.

Vad forskaren efterfrågar är en definition på det som efterfrågas. Då begreppsfloran inom detta fält är oändlig och denna inventering medvetet inte utgått från en tydlig definition kunde denna fråga inte besvaras och inga fler kommentarer mottogs heller från denna forskare. Även ett annat svar kretsade kring viss osäkerhet kring begreppens koppling till den egna forskningen:

”Medan jag inte konkret har tänkt på min forskning in termer av samhälls-entreprenörskap eller social innovation, så är jag mycket intresserad av tillämpad datavetenskap, till exempel hur man kan bygga

⁴ Utav dessa har dock bara 16 forskare svarat på vårt utskick genom att kommentera sin forskning i relation till SEI. 12 av dessa var tidigare okända forskare inom fältet SEI. Listan av forskarnamn som innan inventeringen kunde relateras till SEI omfattade 34 personer. Om du till dessa adderar de 12 nya som kommenterat inventeringen resulterar det i en samling på 46 personer, varav drygt 36 är forskare. Dessa 36 forskare har alltså kunnat se att deras forskning kan relateras till samhälls-entreprenörskap och social innovation. En del av dessa är dock i dagsläget huvudsakligen aktiva med undervisning och är i mindre utsträckning verksamma som forskare.

informationssystem som bättre stödjer kunskaps- och problemlösningsprocesser inom vård och forskning. Jag är även intresserad av hur myndigheter och andra organisationer kan tillhandahålla data på ett strukturerat sätt (där jag syftar både på datans struktur och på de processer genom vilka de görs tillgängliga), det som brukar benämnas öppen data. Jag anser att det finns ett klart samhällsvärde i detta”.

Helt klart innovativ forskning med samhällsvärde men skall det kallas för en social innovation? Citaten illustrerar just den intresserade men något avvaktande hållning beträffande begreppens innebörd som inte sällan kommuniceras från många av de forskare jag varit i kontakt med. Otydligheten kring begreppets innebörd återspeglas även på den centrumbildning som har flest potentiella forskare inom fältet, urbana studier.

Urbana studier är en miljö som har forskare verksamma inom fältet, forskning som till stor del hamnar inom begreppet hållbar stadsutveckling. Urbana studiers positionering i förhållande till begreppen samhällsentreprenörskap och social innovation framträder tydligt i utbildnings- och forskningsstrategin för åren 2009 – 2012 där det stadgas:

”Det har visat sig att samhällsentreprenörskap och engagemang i publika frågor är viktiga för att (re-)vitalisera en stad eller region och även hela samhällen. Samhällsentreprenörskap kan endast utvecklas i staden eller regionen och inte på nationell nivå. Därför blir lokala studier av projekt i Malmö som Snygga Möllevången, Glokala folkhögskolan, Bryggeriet eller Mötesplats Stapelbäddsparken av stort intresse. Malmö högskola har här en möjlighet att utveckla en för Sverige unik inriktning mot urbant samhällsentreprenörskap”.

I detta syfte arrangerades en forskardag på Urbana studier avsatt för en diskussion om SEI. Syftet var att ge forskarna möjlighet att börja reflektera kring i vilken mån den egna forskningen skulle kunna kopplas till forskning om SEI samt ge uppslag för framtida ny och kreativ forskning. För tillfället hade en professor⁵ i samhällsentreprenörskap och social innovation bjudits in för att perspektivera begreppen. Föreläsningar varvades med diskussioner.

En stor del av dagen avsattes åt begreppens definitioner och närmare innebörd. Professor Lundgaard påtalade att det fanns en mångfald av definitioner men poängterade att definitionerna innefattade viktiga (ideologiskt grundade) synsätt, skillnader som gav delvis olika svar på de lösningar som samhällsentreprenörer och sociala innovationer antas leverera: Där vissa svar betonar värden som företagsamhet och privat finansiering (det amerikanska synsättet) betonar andra mer kollektiva aktörer i den frivilliga sektorn och en mix av offentlig och privat finansiering (europeiskt synsätt). Lundgaard betonade vikten av definitionsmässig klarhet och en öppen men kritisk blick på ämnet i fråga.

I de exempel beträffande social innovation som från högskolan oftast hittills kommunicerats utåt framträder två områden tydligast:

- 1) Projekt kopplade till Medea och i synnerhet Living labs

⁵ Professorn är Linda Lundgaard Andersen och är professor i ledarskap och social innovation vid Roskildes universitet. Hon är även tilltänkt ny professor vid Malmö högskola inom detta ämne.

2) Projekt kopplade till Urbana studier och Hållbar stadsutveckling

Nämnas kan att dessa båda exempel till viss del positionerar sig olika i förhållande till social innovation. Där satsningar kring Living labs haft ett tydligt fokus att generera idéer för utvecklande av nya mobila tjänster och produkter har forskning inom området hållbar stadsdelsutveckling snarare handlat om olika samverkansformer för ökad integration, delaktighet och riskhantering.

Ytterligare ett starkt område kopplat till entreprenörskapsbegreppet är den forskning som bedrivs på LS och som generellt relateras till begrepp som kunskapsbildning, kunskapsöverföring och lärande. Denna forskning ser entreprenörskap inte primärt som en fråga om företagande utan som ett verktyg för nytänkande och kunskapsspridning inom och mellan olika organisationer. På utbildningssidan finns dock troligtvis kurser för studenterna som även syftar till att stärka studenternas möjligheter att starta egna verksamheter. På utbildningssidan generellt pågår det på Malmö högskola även ett antal satsningar vars syfte är att stärka studenternas förutsättningar att omsätta idéer i egna företag och verksamheter.

Det tycks inom flera forskningsmiljöer finnas ett stort intresse för forskning om social innovation och mycket lär handla om att hitta nya former för forskarsamverkan där forskningsbaserad kunskap kan utvecklas och omsättas i samspel med aktörer från det omkringliggande samhället. På Medea, Urbana studier samt HS bedrivs redan sådan forskning och även om vetenskapliga begrepp, forskningstraditioner och forskningsobjekt skiljer sig åt handlar det om likartade angreppssätt. Där det på Medea talas det om interaktiv använder handikappforskarna snarare begrepp som brukardriven forskning. Syftet är dock detsamma: Att låta brukare eller användare bli en aktiv del i forskningsbaserade innovationsprocesser. I synnerhet beträffande tjänsteinnovation behövs just användarens kunskaper för utvecklandet av nya tjänster. Innovationsforskare med fokus på tjänsteinnovation, ett forskningsområde med stor potential för social innovationer, betonar nämligen vikten av att sådan forskning görs i intimt samarbete med tjänstens tänkta användare (Matthing & Alm 2011). Det handlar även om att synliggöra den forskning och de forskningsaktiviteter kopplade till SEI som redan bedrivs eller har bedrivits på Malmö högskola.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att:

- Det på Malmö högskola forskas mer om social innovation än om samhällsentreprenörskap
- Ingen klar definition finns bland forskarna på vad som är samhällsentreprenörskap och social innovation men övergripande tycks mer forskning handla om entreprenörskap som lärande, nya organisations- och samverkansformer och i mindre grad om entreprenörskap som företagande.
- Det undervisas betydligt mer om samhällsentreprenörskap och social innovation än det forskas om dessa begrepp.
- Huvudparten av forskningen som berör samhällsentreprenörskap och social innovation är samhällsvetenskaplig och utgår från begrepp som hälsa, lärande, hållbar utveckling, hållbar stadsutveckling m.m. snarare än från mer företagsinriktad forskning om samhällsentreprenörskap och social innovation
- Även om det bedrivs projekt inom ett område som kan definieras som samhällsentreprenörskap och social innovation publiceras det relativt sett få artiklar som explicit kopplas till detta fält. Om

Malmö högskola vill positionera sig inom detta fält borde det med andra ord vara önskvärt att öka antal artiklar inom detta område samt att mer konsekvent använda sig av denna terminologi för den forskning som redan bedrivs och som kan relateras till området. En tanke är att denna terminologi används mer konsekvent vid val av sökord i databaser som Muep.

Exempel på pågående forskningsprojekt på Malmö högskola med koppling till samhälls-entreprenörskap och social innovation

I det följande exemplifieras några av de aktuella projekt vid högskolan som kan kopplas till samhälls-entreprenörskap och social innovation. Observeras bör dock att det blott är ett fåtal av dessa projekt som i projektbeskrivningen explicit använder sig av denna terminologi.

Urbana studier

1. "Sociala risker, civilsamhällets omvandling och strategisk riskhantering - för en beredskap inför 2000-talets risker" där prof. i kulturgeografi Per-Olof Hallin på Urbana studier är ledare. Projektet handlar om sociala risker i urbana områden så som hatbrott mot polis och annan ideologiskt grundat våld. Projektet ämnar ” bakomliggande orsaker, utvecklar metoder för risk- och sårbarhetsanalys samt ger förslag på förebyggande åtgärder för att hantera social oro”(Projektbeskrivning Malmö högskolas hemsida).

Se <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/Beredskap-infor-2000-talets-kriser/>

2. "Chronotope: Time-Space Planning for Resilient Cities". Projektansvarig är Katarina Kärrholm på Urbana studier och projektet görs i samarbete med Lissabons Universitet samt Barcelonas universitet. Projektet forskar om den spatiala relationen i urbana områden mellan kommersiella intressen och aktörer ur det civila samhället. Syftet är att utveckla nya verktyg för stadsplanering (Projektbeskrivning)

Se: <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/Chronotope-Time-Space-Planning-for-Resilient-Cities-New-Means-of-Sustainable-Planning-in-Societies-of-Consumption/>).

3. "Franchising och branding i tjänstesektorn". Projektet är ett avhandlingsprojekt på Urbana studier för Sarah Jaxell med Caroline Wigren som handledare. Projektet är viktigt då det är ett av de få exempel på forskning på Malmö högskola med explicit koppling mot företag och företagsamhet. Projektet handlar om franchising generellt.

Se: <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/Franchising-och-branding-i-tjanstesektorn/>

Medea

5. "Periphèria: "Smart" cities working together på Medea. Projektet drivs på Medea och syftar till att utveckla nya internetbaserade mötesplatser och verktyg som ett sätt att mobilisera sociala resurser för en hållbar utveckling.

Se: <http://medea.mah.se/2010/11/periphèria/>

6. "Local Participatory Innovation Practices. Syftet med projektet är att studera lokala mediaaktörers deltagandestrategier och har ett uttalat fokus på social innovation. Hur ser dessa innovativa former ut? Vem deltar och i vilka syften?

Se: <http://medea.mah.se/2010/07/local-participatory-innovation-practices/>

Hälsa och samhälle – socialt arbete

7. CareSam: Projektet är ett interregprojekt om framtidens äldrevård i samarbete mellan Malmö högskola och Roskilde universitet. Projektet fokuserar på erfarenhetsutbyte och dialog kring äldrevård och utbildning för äldrevård. projektet är inget forskningsprojekt men ger uppslag för framtida forskning.

Se: <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/CareSam/>

Globala politisk studier

8. "Policy Instruments for sustainable fashion, MISTRA": Projektet bedrivs av Tom Nilsson, Patrik Hall och Scott Mcgyver och är ett projekt i samarbete med bl.a. Chalmers och Copenhagen Businessschool. Malmö högskolas forskares del i projektet kretsar kring studier av policy för hållbar kläddesign.

Se: <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/MISTRA-Future-Fashion/>

Odontologiska fakulteten

9. "Det goda arbetet". Projektet bedrivs på avdelningen för Samhällsodontologi och studerar hur relationer på arbetsplatsen samt med det omgivande arbetet påverkar förutsättningarna för en god arbetsmiljö och ett gott arbete inom vårdsektorn

Lärarhögskolan (LUT)

“Education for Sustainable Development (ESD). Interdisciplinary exchange, does it matter? Focus on the teachers’ complex interpretation of ESD”. Projektet är Helene Hasslöfs doktorsavhandlingsprojekt och fokuserar på lärarens syn och värderingar beträffande undervisning kopplad till begreppet hållbar utveckling.

Se: <http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/Education-for-Sustainable-Development-ESD-Interdisciplinary-exchange-does-it-matter-Focus-on-the-teachers-complex-interpretation-of-ESD/>

”Idrottens arbetsmarknad”. Detta projekt utgör Joakim Åkessons avhandlingsarbete och handledare är Johan Nordgren

Referenser

- Andersen-Hoppe, Anne-Mette (2001) *DELTAGERKULTUR– Et studiekreds experiment ur ant. Hornsko, Buhl-Sören ”Öresundsregionen som kreativ metapol*
- Andersson, Frida & Mellgren, Caroline (2008) *Processutvärdering av Trygga gatan. Ett projekt för minskad brottslighet och ökad trygghet i nöjeslivsmiljö. Malmö: Malmö högskola*
- Berglund, Staffan & Andersson, Oscar & Kihlsten, Ingrid & Tengland, Per-Anders & Wemme, Magnus (2011). *Delaktighet och hälsa: med ungdomar och beslutsfattare mot hållbara strategier för ökad egenmakt, livskvalitet och jämlikhet i hälsa: Delrapport 1: Utgångspunkter för en deltagarbaserad aktionsforskningsansats. Malmö: Malmö högskola*
- (Brommé & Bevelander & Ohlsson 2011). *Egenföretagande bland invandrare och svenskfödda i Sverige – en flernivåanalys*
- Ehn, Pelle (2008) *Participation in Design Things. Malmö: Malmö högskola*
- Gansing, Kristoffer (2007) *Community New Media - Beyond "Dissolutionized" Dissent. Amsterdam: Amsterdams universitet*
- Gawell, Malin & Johansson, Bengt & Lundqvist, Mats (2005) *Samhällets entreprenörer. En forskarantologi om samhällsentreprenörskap. Stockholm: KK-stiftelsen*
- Gullacksen, Ann-Christine (2010). *Delaktighetsmodellen - En väg mot empowerment. Malmö: Malmö Stad*
- Hartsmar, Nanny & Aksit, Necmi & Moraeus, Lisa (2008) *NGOs and Higher Education: Working together for Citizenship Education and the Development of Identities*
- Ideland, Malin & Malmberg, Claes (2010) *Se till att lyssna på oss!" Malmöbarn diskuterar klimatfrågan utifrån vardagsperspektiv. Malmö högskola: Malmö*
- Johnsdotter, Sara (2010) *Somaliska föreningar som överbryggare: En uppföljning av 28 svensksomaliska projekt som fått stöd av Allmänna arvsfonden. Stockholm: Allmänna arvsfonden:*
- Kolfjord, Ingela (2007) *Från projekt till modell: Helamalmö - motion, integration och brottsförbyggande arbete. Stockholm: Svenska idrottsförbundet*
- Lill, Linda (2007) *Att göra etnicitet- inom äldreomsorgen. Malmö: Malmö högskola*
- Löfgren-Mårtensson, Lotta (2009) *Ungdomar med intellektuella funktionsnedsättningar.*
- Matthing, Jonas & Alm, Anna-Karin (2011) *En förstudie om Policy för Tjänsteinnovation. Malmö: Malmö högskola*
- Nordén, Birgitta & Anderberg, Elsie (2010) *Learning in global settings for sustainable development : local challenges. Lund: Lunds universitet*

- Palmås, K. (2008) "Socialt entreprenörskap: "Ny sektor eller rebranding av ideellt arbete?", i Lundström, A och E. Sundin (red) *Perspektiv på förnyelse och entreprenörskap i offentlig verksamhet*. Örebro: FSF.
- Perez, Enrique (2010) *Akademisk yrkeskompetens i socialt arbete – om socialt arbete i mångkulturella miljöer*. Malmö: Malmö högskola
- Perez, Enrique (2010) "När den offentliga sektorn inte räcker till: integrationsarbete genom brobyggarverksamhet i Malmö stad i. Malmsteen, Jenny (red) *Migrationens Utmaningar inom hälsa, omsorg och vård*. Malmö: Malmö Stad
- Phills, James A & Deiglmeier, Kriss; Miller, Dale T
Stanford Social Innovation Review; Fall 2008; 6, 4; ABI/INFORM Global
pg. 34
- Richert, Torkil (2011) *Mot en mer kunskapsbaserad öppenvård för unga med missbruk: slutrapport för ett trestadsprojekt kring kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och systematisk dokumentation*. Malmö: Malmö högskola
- Schölin, Torbjörn (2010). *Äldreomsorgschefers perspektiv på etnicitet och invandrarskap*. i Torres, Sandra & Magnusson, Finnur (red). "Invandrararskap, äldreomsorg och vård" Malmö: Gleerups förlag
- Sjöö-Eriksson, Tina & Ekblad, Soveig (2010) *Hälsoskola för nyanlända flyktingar* ur ant. Malmsteen, Jenny "Migrationens Utmaningar inom hälsa, omsorg och vård". Malmö: Malmö Stad
- Sjölander, Jens & Johnson, Björn (2009) *Tillgängligheten till läkemedelsassisterad behandling i Sverige – en uppföljning*. Malmö: Malmö högskola
- Stigendahl, Mikael (2006) *Young people - from exclusion to inclusion: revitalising European cities: research report*. Malmö: Malmö Stad
- Tengland, Per-Anders (2009) *Power, empowerment and health*.
- WHO (2008) *Closing the gap in a generation*. WHO

